FABULAS

EN VERS MALLORQUI

PER

D. T. A. *y* C.

Autor de la Rondaya de rondayas
escritas en 1802.

PALMA.

IMPRENTA DE TRIAS.
A nou dobbes.

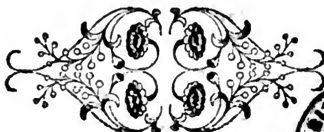
FÁBULAS

EN VERS MALLORQUI

PER

D. C. A. C.

Autor de la Rondaya de rondayas
escritas en 1802.

Palma.

IMPRENTA DE TRIAS.

1840.

FÁBULA I.

Es Lloro y es Pinsá.

—

A un llibre molt antig y molt arnat,
Plé de pols y brutó se troba escrit,
Qu'allá no sé á quin lloch en temps passat,
Que ja de pur passat está florit,
(Pero lo mes segur, cuant fos mes prop,
Aloménos seria en temps d'Isop,)
Capitol vint y sis, fol cent y tants
Se conta el siguent cas y altres semblants.
El dia de cumpli añys de son reinat
Ab molta pompa celebrar volgué
S'Aguila, hermosa reina d'els aucells.
Luego per son imperi dilatat
De tal funció noticis estengué,
Y ets animals del aire los mes bells,
Sa tropa, sa noblesa, y cortesans
Acudiren contents als besamans.
Ella que los va admetre molt formal
Los concedí mil honras y favós,
Mostranse digne d'es poder real
Pues que tenia un cor tan generos.
Despues qu'amb un sarau los va cansar,
Essent axó en juriol, qui el temps no es fresch,
Per mes obsequi los volgué alegrar

Fentlos servir un. abundat refresch.
Satisfets tots quedaren y contents,
Cuant des mitx des tropell des concurrents
Se va axecar un lloro presumit,
Y demenant llecencia per parlar,
Un espécios discurs va comensar,
Pensant que dava un rato devertid.
Ab elevat estil y gran primor
Celebrá los progressos del reinat,
De las antiguas tropas el valor
Que desplegaren á un famos combat,
Se destrucció total d'els inimichs,
Se fama que adquiriren els majors,
Fent que hey venguessen bé per molt de pichs
De la Reina present els grans honors.
Pero véu ab dolor qu'el seu discurs
No meresqué s'aplauso des concurs
Perque imitá ès llenguatje racional;
Cosa fonch qu'a los més va sebra mal,
Y adhuc fonch judicada per algú
Com á desprecí d'es perlar comú.
Feyan bo á no acabar sa festa en pau
Cuant s'alsá d'els estrados un Pinsá,
Y per fer quedar lluit aquell sarau
Unas cuantas arietas va cantá
Compostas á la moda del pais,
Millor que si fos musich de Paris.

Meresqué un palmateo general,
Que enhoramala Pleyel ni Mozart,
Pues encare que es cant fos pobre d'art
Aument dava á sa gloria nacional.
La Fontaine en frances, Fedro en llatí
Escrigueran y Iriarte en castellá,
Y si alguns pensaments los vull copiá
Será en es meu estil que es mallorquí;
Perque es just y posat ab gran rahó
Que aprecii son idioma cada autó.

FÁBULA II.

Es Corp y sa Raboua.

Demunt un abre frondós,
Mes content qu'un ca amb un os,
Estava un Corp amb un tros
De formatje ben gustós.
Una Raboua tot just
Allá es trobava aturada,
Que si l'hagues convidada
Hauria admés de bon gust.
Estava badant tant d'ui,
Cercant á son mal remey,
Y al instant per pillarley
Trazá tot aquest embui:

=Amich meu, cóm va la vida?
Li digué astuta y gojosa,
Sa teua persona hermosa
Está ben sana y lluida.
No sé jo cap animal
De cuants ne volen per l'aire,
Sense fé á ningun desaire,
Que puga dir que te igual.
¿Qué no's axí com t'ho dich?
Ni es pago real tant pintad,
Ni es cisne tant celebrad,
Des seu blancor jo m'en rich.
¿Que mes se pot desitjar?
Una habilidad tan sols
Het falte perque tu vols;
Si aprenguesses de cantar...=
Inflat es Corp de aquests vents
Volgué cantar un pasatje,
Pero caiguentli es formatje
S'altre l'ampará en ses dents.
Perque de mi no s'ofengue
Qui es paga de elogis vans,
Digues que li bes las mans,
Y si es agut que m'entengue.

FÁBULA III.

La Güátlara.

—

Per un camp de rostoy ben descuidada
Una Güátlara hermosa pasturava,
Y cuant la pobre ménos s'ho pensava
Se veu dins uns filats embolicada.
Mesquiñeta de mí! clamá enfadada,
Cuant alegra ha poch temps que jo cantava,
Y sa crüel fortuna hem preparava
Sa meva perdició tant desastrada.
¿Y per qué tan sensible desventura?
Per un granet de blat ¡ Oh cuán funesta
Y cara ha estat sa meua golosina!
¿Es desgraciad aucell fonch perventura
Es primer que tengué sort com aquesta?
¡Á cuants causa un sol gust semblant rüina!

FÁBULA IV.

Es Llop y sa Cigüeña.

—

Ab grans bascas de mort, prop de s'ultim suspir
Estava un fiero Llop molt proxim á morir,
Perque un os travessad dedins sa gargamella
Li causa mil dolors, y tant ja l'atropélla,

Que per tenir present un hábil cirugiá
Donaria es caxal mes robust y mes sá.
Amb un conflicte tal pensen los circunstans
De que cada'u aprov de posarhi sas mans,
Intentant acertar sa perillosa cura,
Y guañant bons doblés tenir fama segura;
Peró per mala sort véran á sen revés
No ser dignes des nom ni credit de barbés.
Sa Cigüeña despues arriscantse atrevida
Esposá á gran perill no ménos que la vida,
Pues passant el seu coll dins sa boca des llop,
En tanta prontitud com si fos beure un glop,
En so bec tragué s'os ab tanta habilidad
Que tot aquell concurs quedá molt admirad.
Es professor content demána sa propina,
Pero es Llop l'envesteig, y si la m'andavina
Es bossinet mes gros sería estat s'oreya.
Sa Cigüeña callá, que ja venir s'ho veya,
Perque molt be sabia es proverbi que diu:
Rentar es cap á s'ase y perder es llexiu;
Pero escrigué aquest cas á llibres reservats
Perque sigue consol á qui serveig ingrats.

FÁBULA V.

Sa Galina d'es ous d'or.

—

Dins son corral una dona

Hey tenia una galina
Que cada dia sens falta
Un ou tot d'or li ponia.
Contenta sa bona jaya
Callava y los componia
Arreu dins una cistella,
Sense dirhó á sas amigas.
Ja may volgué averiguar
Si era sort ó bruxaría,
Y pensava que en tal cas
En es fregir ja heu veuria.
Are be pensau vosaltres
Si prest sa faria rica
En tant bona truita d'ous
D'or macis, y frechs del dia.
Pero tota aquella pausa
Pareig que no li cumplia,
Com si fortuna tan gran
Encare fos poca dicha,
Y volent ferse opulenta,
Com diuan d'una envestida,
M'agáfa s'animalet
Y resol darli d'espina,
Creguentse que dins s'ouera
Hey tendria alguna mina
Que rebenteria amb or
Y serian unas Indias.

Sens mes calco li obrí's ventre,
Cuidadosa l'hey registra,
Y cuant ja no te remey
Conex sa seua avaricia.
Es malanats codiciosos,
En els qui res assacía
Fomentan una passió
Que sovint los arrüina.
Y si no basta es meu credit,
Un refranc tenc qui heu esplica:
Qui tot ho vol tot ho pert;
Y qui s'hen riu que s'hen riga.

FÁBULA VI.

Es Llop y es Ca.

—

Escoltaume, bona gent,
Si un cuento no molt recent
Voleu que vos referesca.
Per préndcr uñ poch la fresca
Vá sortir des bosch de Nitria
Un Llop just com la mort de Itria,
Tan magre, flach, y primet
Que no s' aguantava dret.
Topá per sort ab un Ca
Qui s' esclatava de sá;

Tant bó , tant gras , y tant redó.
Qu' era un gust es mirarló.
= Ola mon amo ! jo estrañy
Es veuret de tan bon añy ,
Cuant jo qui som mes valent
No tench ni per una dent ,
Y es tanta ma desventura
Que tota aquesta figura
Sols consisteix en pell y ossos.
= Oh! saps que hey pos de bons trossos,
Tot d' una es ca respongué ,
En casa de un cavallé
Ahon serveisc de criat !
Allá m'estich regalat
Que res mes pug desitjá ,
Vengan ossos , venga pa ,
Y mentras que la gent gruñy
M' afich bossi com es puñy ,
Y axi em pos de lo milló
Un ventre com un tambó.
Com som Fumat , y va el resto ,
No dexaria aquest puesto
Per estar de bona gana
Amb el gran Duc de Toscana.
Si volguesses un consey ,
Jo trobaria remey
Perque en casa de 's Seño

Het señalassen racció
Perque guardasses sa casa.
Creume, cuy aquesta vasa,
Y veurás per dirla vera
Que estás millor qu' un prevera.
= A tot axó hey vench a bé,
Es magra Llop respongué,
Que are per poré menjá
En faré y tot hermitá. =
Los dos parteixen rebents,
De tanta amistad contents
Aguardant bona ocasió
Es Llop d'omplirse es serró
Despues de tants de trabais,
Y lo que feu de badais
Arribarho á fer de rots.
Mentras davan salts y bots,
Per casualidad notá
Que demunt es coll des cá
Se pell estava escorxada,
Y li digué: Camarada,
Qu' es axo? demunt s'espatla
Una nafreta hey tens. Patla,
¿Que ja rebentas de gras?
= Dex anár, jo no en fas cas,
En tenir se gripia plena,
Poch mal en fa se cadena.

=Cadena dius y no es res?
Are veig que tu estás pres.
Confus es llop esclamá:
Adios trossos, adios pa,
Que en es bosc men vaig tot dret.
Val mes patir fam y sed
Que veurerse regalad
Y no tenir llibertad.=
Es llop no volgué estar pres
Y en veritad feu molt bé,
Que un qui llibertad no té
No pot prender gust en res,

FÁBULA VII.

Es cassador y es cans.

—

Jau cussas, vatlotequí,
Apretau, ala vellaca,
Are es dins aquest claper,
Are es dins aquesta mata.
Jas Llesta, jas Falaguera,
Un coní es com una cabra.=
Axí per devertiment
Un cassador s'esbravava,
Per veurer corre sas cussas,
Ja que venia sens cassa.

Es cans correns com uns locos.
No se plañian sas camas,
Per entre matas y rocas
Tot heu miran y repassan,
Fins que ja cansats y morts
Es cassador los diu basta.
¿No veis que no heyá coní,
Ni heyá llebra, ni heyá ravas?
D'aquest modo es reya d'ellas,
Cuant per una enramada
Los surt correns una llebra,
Y es cassador luego esclama:
Are si que va de veras,
Creis que vos engan encara.
¿Qué no la veis que pareix
Un llamp en lo prest que passa?
Empero ellas el s'escoltan
Just com si fossen de mabra.
Qui sense ningun profit
Sol mentir cada paraula.
¿Cuant diga la veritat
No l'han de enviá noramala?

FÁBULA VIII.

S'asa y es porc.

—

S'ase enveja tenia en es tossino
Cuant contemplava es diferent destino
Que los havia dat es fort empeño
D'un opulent pajes que era son dueño.
= Aquesta si que es vida regalada
Dormir fins á las nou. S'ensegonada
No li manca ja may. Ell tots es dias
Van á qui li fará mes moxonías.
Ja el tenim ajagut. Ell no trabaya
¿Y jo em contentaré ab un poch de paya,
Despues qu'he duit en es graner s'oliva?
Despues de haverme fet suar sang viva?
Despues que m'esfondraren sas costellas,
En somadas de fems ó be d'astellas,
Y em señalaren fortament sas ancas
Ab cuatre ó cinc mal esporgadas brancas?
Are un poquet de paya? Axo es justici?
¡Ó quina mala paga á mon servici! =
Pero al veurer sa gent arromangada,
Ab un cañom devant, y tota armada,
Qui á sa soll se encamina molt resolta,
Mal, digué, á matarlo s'hen van tal volta,
Y si aquí d'un porc gras sa dicha para

Venga paya y garrot, venga per are.
Aquells que gosan d'una vida ociosa
No es just que tengan mort feliz y honrosa.
Es trabay es de tots; fará mes vasa
Qui mes trabayará; creis pues un asa.

FÁBULA IX.

La cirvia ó cera y el lleó.

Saltant parets y marges encalsada
De cassadors famosos una cirvia,
Per boschs y comellás, per plá y muntaña,
Ab mes velocidad q'un llamp corria.
Cualsevol qui la ves creg que sens dupta
Un dimoni té en cada peu diria,
Y treguent sempre forsas de flaquesa
Sols no dexa señal aquí hon trepitja,
Y suant tanta gota no s'atura
Fins que té per defensa una garriga.
Allá s'está pern'alta, recobrada
D'es susto sens preveure una desditxa.
Fonc el cas que dins una oscura cova
Tapada d'espinals un lleó vivia,
Y en s'horrible furor que al mon espanta,
Envesteix á la pobre fugitiva.
Y ja en sas seuas dents y ja en sas unglas

A mí hem sap greu que per dissort funesta
Perdés tan prontament sa seua vida,
Perque ab son propi engañ escalivada
Algunas bonas reglas donaria
En es qui per fujir de alguna pena
Dins uns perills majors se precipitan.

FÁBULA X.

Sa cigüeña, sas ocas y sas grullas.

—

En llágrimas dels uis, estava contemplant
Son camp tot destrossat, un llaurador mirant
Com sas cigüeñas y ocas juntament ab sas grullas
No li dexavan mes que un pareyet de fullas.
Es pobre llaurador casi desesperat,
Desitjos de dar cástig á n'aquesta maldad,
Estén un bons filats, y en el mateix moment
Ets agressors dins ells cauen incautament.
Indignad des furor que el seu geni li anima,
Sense ningun remey la mort luego els entima,
Sa seua autoridad li dicta gran rigor
Pues, diuen que era batle, ó almenos retgidor;
Empero sa cigüeña li diu molt humilment:
—Mirme ab uis de piedad que jo som innocent.
Voste coneix molt bé que sense perjudici
Al seu sembrat y camp, li fas gran benefici,

Pues de cuchs y serpens li neteig fruits y grans
Perque el vengue á bon preu y tot diners contans.
=Axo no inporta res ni tampoc m'hen oblig
Jo te trobada á tú junta ab mon inimich
Amb ell acabarás, infeliz los teus dias.=
Pues cuidado en fugir sas malas compañias.

FÁBULA XI.

Es dos amichs y s' Onso.

—

Per entre una arboleda
Dos amichs sen anavan
En bona compañía
Sense espasa, pistola ni cap arma.
Y vatequí qu'es temen
Que los surt al encuantra
Un Onso molt ligero
Que deválla correns de sa muntaña.
Un per salvar la vida
S'enfila dalt un abre,
Y s'altre tot d'un pronte
Millor remey no troba que sa maña.
S'arrisca á la ventura,
Y sense badar barras
S'ajeu, no's mou, ni's mena,
Es beu s'alé esperant qu'axó li valga.

S'Onso ferós arriba,
Luego li fa capada,
De cap á peus l'ensuma,
Y pensantse qu'es mort se gira y passa.
Tot d'una es dos s'aplegan
Y despues de dar gracias
Á sa bona fortuna
De haverlos tret tant bé de s'encallada.
=He reparad que s'onso,
Un amich digué á s'altre,
Et parlava á s'oreya,
¿Voldrásme dir quins cuentos te contava?
=Que dets amichs men riga,
Perque en tení un soscaira
Ells se posan á cobro,
Y dexan s'altre es mitx de sa dansada.

FÁBULA XII.

Es dos galls barayadissos.

—

Jo m'estich ben segur que chalaria
Qui hagues vist un combat de galls inglesos,
Que en es corral tengueren s'altre dia.
Tots dos ben atrevits, tots dos encesos,
Indignats se pegaren, de manera
Que parexia estavan molt ofesos.

No fonch una espolsada sa quimera,
Perque de esclips y esclops ni hagué á balquena,
Y si llest era un s'altre més heu era.
Pero es cap y la fi en sa cresta plena
De picadas y sanch un s'enretira
Y acotat á un racó no's mou ni's mena.
Y luego s'altre que triunfant se mira
De sa victoria seua sen avana,
Y á cantarla gojos tot d'una aspira.
Pero per mala sort una milana,
Que feya prop d'allá sa torniola,
No li dexa gosar sa gloria vana.
El sent, el pilla, l'arrebata y vola,
Y es seu rival quedant sens ploma alguna
Señor des galiner, prest s'aconsola
Agrait á lo inconstant de sa fortuna.

FÁBULA XIII.

S'águila y sa tortuga.

—

Quí creurá cosa igual,
De esser tant general
Es desitx de volar, que sens reparo
Me atrevesc á promete que es ben raro
Qui no n'ha sabut may,
Y tenint temps y espay

No tenga ganas de jugar per l'aire,
Y no heu provás si no temes desaire?
Per are no dig mes
Sino que aquest esces
Arribá fins y tot á sa tortuga:
(Axó es lo mes estrañ que dir se puga).
En el mateix moment
Que aquest mal pensament
Li passa p'es cervell, se desconsola
Veent qu'hen volan tants y ella no vola.
Y sens mes aguardá
A s'águila esplicá
Es seu desitx y estravagant manía
Confiada en que á volar l'enseñaria.
=Mira, diu, sols que hem dons
Un parey de llisons
Segura volaré, y en está alsada
Que vengan es mes llests á darme unglada.=
Sa reina dels aussells
Luego aquests cascavells
Vol treureli des cap, y li dejecte
Amb evidents rahons es seu projecte.
Ella plena de grins
Porfia y torna, fins
Que ja cansada de semblant quimera,
S'águila donarli bon chasco espera.
La pren, axeca es vol

Pareix qu'es prop des sol,
Y dient á sa tortuga: estás contenta,
La dexa caure y s'infeliz rebenta.
Si are tengues remey
Tal volta per consey
Daria á cualsevol esta advertenci.
Preniu parer de aquell qui te prudenci.

FÁBULA XIV.

Es milá.

—

Un milá que en sa vida en feu petjada,
Pitjor que carn de chincha trist es veya,
Pues ferit de una flecha envenenada
Escaparsen de aquella ja no creya.
Prop de sa pell mirava sa ruxada,
Y des cástigs del cel ja no s'hen reya,
Que comensava á fer farina blana,
Perque anava á la mort de mala gana.
S'últim baday casi en es bec tenia,
Y amb uns termes semblans parlá á sa mare:
=Preniu ets atapits, correu, feis via,
Acudiu en es déus, mirau si encare
Tendrá remey sa meua malaltía,
Ó bé si cualcun d'ells per mí es declara,
Pues que ja hem veig devant la mort funesta,

Y es corps que de sa meua carn fan festa.
=Si altre medi no tens estás volad,
Li respongué sa mare, axó es justici,
Cóm vols que alcans salud per un malvat
Que no ha dexat passar per alt cap vici?
Cuánta víctima haurás arrebatad
De devora s'altar des sacrifici?
Y are tú com del cel esperas res
Si á qui het pot ajudar tant l'has ofes?

FÁBULA XV.

Es pastors y s'onso.

Un onso per mala sort
Va caure en mans de pastors,
Y á pur assot es traidors
El me dexaren per mort.
Empero pes seu conort
Altre pastor el trobá,
Y compatit el curá
Com si fos estat son fill,
De modo que des perill
Dins de poch temps escapá.
Llibert de sa malaltía
En es xots envesteig s'onso,
Just y fet un rey Alfonso

Que en es moros envestia.
Ne devora cada dia
Ab sa furia mes rabiosa
De sa guarda numerosa
De tot alevos pastor;
Pero des seu protector
Ni sa cabra mes roñosa.
Guardet d'anutjar ningú
Maldament no sigan fieras
Que no li faltarán maneras
Si vol venjarse de tú.
S'ofensor no dorm segú,
Tement sempre sa venjansa,
Perque de vetlar no's cansa
Aquell qui es sent agraviat,
Y per fat ó per salat,
Ó prest ó tart ell l'alcansa.

FÁBULA XVI.

Sa llebra y es gorrió.

—

Pasturava descuidada,
Es mitx de s'herba abundosa,
Una llebra desgraciada
Cuant se veu arrebatada
D'una águila poderosa.

¿No eras tú sa qui corrias
Poc temps ha per aquest camp
Que parexias un llamp?
Que en vengan de cans, dirias,
Y qui es mes llest que s'arramb.
Posei cametas amigas,
¿Per qué no escapas correns?
Poc vals tú per mes que digas.
Y cóm no els han de fer figas
Á tal casta de valents?
Axí sense compassió
La m'insultava un gorrió,
Cuant mes ligero que es vent
El m'arrebata nn falcó
Qui el despadassa al moment.
Tú qu'insultas atrevit
Al infeliz afligit,
Y lo miras ab cor dur
Del poderos oprimit,
Pregunt ¿estás tú segur?

FÁBULA XVII.

Sa lletera.

—

Mes q'un Pasco de contenta
Va sortir una lletera

Molt aïrosa y falaguera,
Garbosa, llesta y llaventa.
Una gerreta de llet
Duya á vendre cuidadosa,
Y estava tota gojosa
Tenint son conta fet.
Per llevar es cansament
Y entretenir es camí
Comensa á esplicar axí
Son alegre pensament.
Aquesta llet, gastos nets,
Em treurá mes de vint sous
Amb ells pug comprá cent ous
Que m'han de fer cent pollets.
Cent galinas al present
Com cent galls d'indi tendré,
Per á Nadal las vendré,
Y compr un porc al moment.
Menjant á no pore mes
Dins pocs temps engrexerá,
Y qui el me voldrá comprá
Ha de escopí bons doblés.
Luego hem pos á negociá,
Y en llevá un poc en es bec
Arrib á aplagá un talec
Que no'l puga sospesá.
Dient axí tant s'entreçuita

Que tropessa la pobreta
Y li caigue sa jerreta,
Riquesa per hont m'ets fuita!
Es qui fa contes tot sol
Sens tenir á Deu present
Fabrica torres de vent,
O cassa aucellets al vol.
Jo sempre hem recordaré
D'un adagi qui fa yasa,
Y diu, q'un contas fa s'asa,
Y s'altre el fá es traginé.

FÁBULA XVIII.

Es cavall.

Diuen que no es conegut
Es bé fins que l'han perdut:
Es proverbi heu diu axí
Y també heu diré jo aquí.
Se refereix que un cavall
Servia sense traball
Á un capitá de Dragons,
Y pos luego massions
Que ningun d'aquell pais
Li guañava de feliz.
De gras es pel li lloia,

Ordi tant com ne volia:
Que es señor en propis mans
Ni donava per istans.
Ninguna pena passava
Perque es señor l'estimava
Basta prou fos andaluz.
Finalment no dig res pus
Siño qu'estich persuadit
Que en so Babieca del Cid
No s'hauria baratat
Un cavall tan regalad;
Pero el duya cap per terra
Sa por d'anar á la guerra.
Per fogir d'aquest temor
Volgué mudar de señor,
Y sense prende parer
Es posa bax des poder
D'un traginer de garrot.
Comensá á tastar s'assot
Que ño havia tastat may,
Sols no li davan espay
De menjar un poc de paya.
Li parexia rondaya
S'antiga felicidad
Cuant es veya maltractat,
Consumit tot el seu grex,
Á cada anca un bon esquex,

Sa pell que li caya á trossos,
Y per tot mostrant ets ossos:
Á tal miseri passá
Que encare s'imaginá
Que millorava de sort
Cuant arribá á caure mort.
Tú qui estás demunt sa lluna
¿Per qué vols altra fortuna?
Si la que tens no te agrada
Vivint á la regalada
Per algun poc de molesti,
Serás com aquesta besti
Que sortí d'un bon estat
Per passar á un desgraciat.
Deu hem conserv mon señor
Per no caure amb un pitjor.

FÁBULA XIX.

Sa geneta y sa cigüeña.

—

Una geneta rica y poderosa
Parlava ab sa cigüeña, y com qui riga,
Fingint una parrola cariñosa
Li deya aquestas espressions: amiga,
Vuy dinarás ab mí, no het dig res mes,
Veurás si sé gastar es meus doblés.

Sa cigüeña admet gustosament
Aguardant una sopa ben cumplida,
Pues s'amiga era coch molt escelent
Y en el art de cuinar tan instruida
Que poria defiar sa garrullada
Dels mes hábils autors de la panchada.
En tota sa talent d'una semmana
Á hora corresponent hey comparex,
S'assegué en taula, despertá sa gana;
Pero per be que mir no descubrex
Mes provisió de boca que un gran plat
Ple de sémola clare y de picat.
Confusa sa cigüeña ab tal present
Va quedar com es gat del pare Cañas,
Perque es seu bec tan llarc es instrument
Per uns efectes tals molt curt de mañas;
Y á la fi es resolgué per aquell dia
Á fe un dijuni mes des que volia.
Cap en coua girá sense paraula
Per tornarli es jornal molt impacienta,
La convida á la fi, l'entra a sa taula
Y una gustosa salsa li presenta;
Pero dins un barral de boca estreta,
Que no hey puga entrar es cap la tal geneta.
No vulgueu sabrer cosas que no fassa
Sa burlada geneta, lo que tresca,
Empero cuant mes fa mes se embarassa

Ni pot trobar cap medi que servesca,
Sens parlar ni inotar partex correns
Ni torca-bocas vol ni escura-dens.
Si t'imaginas que ningú té arbitre
Per burlarse de tú, enganat vius:
¿Qui sab si tal vegada es mes balitre
Aquell matex des qui confiat te'n rius?
Alerta pues, t'ho dig axí com jeu,
Tú trobarás sabata de ton peu.

FÁBULA XX.

Sas duas ratas.

Duas señoras ratas tragineras,
Molt llestas de tots modos y maneras,
Una pajesa y s'altra de ciutad
Se toparen per sort dins un forat.
Luego de have acabat es cumplimens
En aquella ocasió corresponens,
Digué sa ciutadana á sa pajesa:
Sí no sí, has de venir á sa despesa
Que en una casa teng de sas mes ricas,
Allá has de veurer tú si jo fas micas,
Beranarás en mí sense fatiga
Y podrás dir que het som coral amiga.
Acaba en semblants termes, y tantost

Foren, y no sé com, dins un rabost
En el cual sa abundanci y simetría
Casi indicaren qu'era de novía.
No heyá que pensarse que sa pajesa
Aquí tengués escrupol ó peresa,
Ni ceremonis fes de empagaida
Cuant de bon grat s'amiga la convida,
Pues llevonses tenia á son alou
Cuxots tant de tossino com de bou,
Á mes d'altres menjars tan esquisits,
Que no es golos quí no sen llepa es dits.
D'un pot de confitura, á un de mantega
Saltan alegras que amb aquella vega
Pensen treurer sa pancha de mal añy;
Y en veritad que axó no es gens estrañy,
Pues hey havia tant de companatje
Que á una gustosa pessa de formatje
No li arrambaren solament es nas,
Y encare que d'Olanda, tant de cas
En feren ellas com si fos de fust.
Mentras passavan totas duas gust,
Sa pajesa es resol ben advertida
Á no testar verduras en sa vida,
Y cercar un semblant alocament;
Cuant per desgraci veis aquí que sent
Un cert renou de claus... obrin sa porta...
Aquí si que pensá quedarse morta,

Pero es recòbra un poch y prén es llis
Per un amagatay y un passadis,
Y s'atropella, y corre tan velos
Que sols á s'altra no li diu adios.
Y totd'una de espassat es susto crech
Que estimá mes es seu antig soseg,
Pues esclamá: no vuy mudar costums,
Valen mes sa quietud y es meus llegums.

FÁBULA XXI.

Sa cigala y sa formiga.

—

Cantant una cigala
Va passar tot s'estiu
Sense fer provisions
Ni son graner omplir.
Cuant se trobá á s'ivern
Conex s'animal trist
Que sense mes remey
De fam s'ha de morir.
Per sortir de s'apuro
Metllevar fonc precis
Un aumutet de blat
En es seu bon vesí,
El que era una formiga
Qui te un graner molt ric.
De lo que replegava
Traginant dia y nit.

Sa bona de cigala
Li esplica es seu desitx
Empero sa formiga
Molt resolta li diu:
= Amiga, ten pacienci
Que jo no et pug servir,
Que lo que he replegat
Heu he mester per mí,
Tú te estavas ociosa
Cuant es mitx des perill
Jo suáva carregada
Mes que un mul de tragi;
Pues si haguesses fet feina
No het veurias axí. =
Pererosas cigalas
De viurer aprenia
D'una pobre formiga,
Animal tan petit
Que de ser laboriosos
Enseña á mes de mil.

FÁBULA XXII.

S'asa y es cavall.

—

Digauli que es codolada
Ó com voldreu,
Solament que m'escolteu

Cuatre paraulas.
Callau un poch, escoltáulas,
Vamos al cas.
Per destino ó per acás
Pensava un asa,
(Y perdonenme que á casa
Axi l'hey diuen)
En so regalo que viuen
Alguns cavalls,
Que no s'han de criar calls
Ni escorxeduras
Per menjar bonas mesuras
D'ordi y civada.
En sa testa acalorada
De tal quimera
Esclamá d'esta manera:
Qui heu pot pensar
Que no hey haje bossi car,
Ni res demés,
Ni gust que valga doblés
Sempre que es tracte
De presentar bon recapte
En es cavall?
Encara volen que call?
Axò es rahó,
Que el tracten com un señó,
A totas provas?
No li plañan sas garrovas

Cost lo que cost,
Heu gastarán tot mes tost.
May veu s'assot
May li assanten es garrot;
Si cau pes dret
Á lo mes llarg tasta es fuet.
Y qu'es pobre asa
Com un dos qui no fa vasa
S'haje de veure?
Hey heurá qui vulga creure
Que sens consol
Fa feina de sol á sol,
Que s'arruina,
Que s'esclata, que tragina,
Que tant trabaya
Y passa ab un poch de paya?
Quin mirament?
Acas no som descendent
Per linea recta
D'aquell asa de respecta
Que entrá dins l'arca
De Noé el gran patriarca?
Pues y com..? Basta,
Que jo reneg de ma casta
Cuant consider
Que un asa fa tal paper
En tots es gastos
Com en fa es cuatra de bastos.==

Axí s'esplaya
En tan llarga rondaya
Tot enfadat,
Cuant un cavall ensellat
Molt llest y ardid
Á la guerra véu partid
Tot just y dret.
S'asa muda de cantet,
S'empagaiex,
Y á s'estable ja parteix
Á fer badais.
Es el cas que si es trabais
Duiam á plassa,
Ó mirassem lo que passa
A cada casa
Feriam tots lo que s'asa.

FÁBULA XXIII.

Es cavall y s'asa.

Qui endavina ahont anavan
Un cavall y un asa vey
Que per un cami passavan?
S'asa segons mala lley
Estava ben carregat,
Pero es cavall com un rey.
Per molt si anava ensellat,

Pues ja sabeu que s'agrada
De caminar descansat.
A davés mitja jornada
Es bon vey cansat y mort
No poria dar petjada.
= Cuant triste es se meua sort!
Ay de mí, diu suspirant,
Ques mori hem será conort!
No pug ja passar envant,
Y si tu de mí no het dols
Aquí moriré al istant.
= Ja pots cercá altres consols,
Es cavall prest ha respost,
Que het duga es viatje are vols?
Tan poch trobas tu que hem cost
Renunciar en es meu dret?
Ja esclatarás tu mes tost. =
No podentse aguantar dret
Aquell pobre desgraciad
Allá caigué mort y fret.
Y á s'altre per son pecat
Tot li va caure demunt
Per no durne la mitad;
Pues hagué de portar junt
Tot es carreg y somada,
Mes es cuiro des difunt.
Aquesta acció tan malvada
Si heyá colcu que l'imita

Axí la veurá pagada.
Tota bona lley escita
A tenir pietad des pobres,
Y ajudá á qui heu necessita
Ab bonas paraulas y obras.

FÁBULA XXIV.

Sa junta de sas ratas.

—

Un porxo gran, obscur, poch habitad,
Ple de trastos y pols fonch elegit
Per lo noble senado de sas ratas
Per tenir una junta, y reflectir
Sobre diversos punts de policía,
Que d'abastos heyá massa regit.
Aqui totas sas ratas de aquells barrios
Mes hábils y elocuens varen venir.
Casi es pot figurar un Parlament
Semblant en es de Lóndres ó París.
Sa qui mes brevetjava de discreta
S'axecá presidenta d'improvis,
Comensant un discurs molt estodiat
Que en paraulas mes breus está reduit:
= Vostes no ignoran, diu, que aquest veinat
Que habita s'altra part, paret esmitx,
Es la señora gata Couacurta
Qui mos pilla adormidas en sa nit.

Es necessari pues que se resolgue
Un remey es mes útil y efectiu,
Ja per assegurar sa nostra vida,
Ja per sa llibertat des nostros fills.
= Es mal está tirad á sa paret,
Respongué prontament donant un crit,
Una llesta de llengo y de talons,
En tractar de parlar ó de fogir.
Si vostes volen prende mon dictámen
Jo els assegur que aquest poble infeliz
Ja no anirá com ántes cap per terra
Abatut, temeros y fogitiu.
Si per traició mos prenen casi sempre
Qu'es pos un cascavell á s'inimich:
Es renou prevendrá sas descuidadas,
Y vatequí es negoci concluit.
= Gran pensament, clamá sa presidenta,
De no haverlo tengut jo m'hen admir;
Empero jo pensava amb una cosa
¿Quí será de vostes sa qui s'arrisc? =
Lo mateix solec dir sempre que veig
Tanta copia d'ingenis atrevits
Que proposan ideas impossibles,
O projectes difícils de cumplir.
Vosté pensa molt bé, pues, cavaller,
Si sap posar má á l'obra que als es dit.

En esta llibrería se venen las siguents obras:

GLOSAS DE LA CREACIÓ
per un pajes d'Alaró;
enb'un tomet. Vàl..... un tresét.

D'EN TELECA TONTERIAS
y d'un procurador las agonías:
Un tóm reformát no mes................ vuit dines.

DÉCIMAS DESBARATADAS
agúdas y celebrádas.
Un tóm còm una plagueta......... una treseta.

PRONÓSTIG Y GOIS DEL AÑ QUI VE.
per pensà en lo que convé.
Un tom......................... tres pics un dotblé.

RECEPTA PER NADAL
y tertúlia d'atlotets.
Es un tomet y val................ tres dobléréts.

DE BETLEM ES PASTORELLS
para recordar amb'ells
del naxament el succes.
Un tom y. Val............................ sis dinés.

PASTORELLAS PE SAS NINAS
màldament sian fadrinas,
ab que gran bulla sa mou.
Un tóm amb'octau........................... un sòu.

SA RONDAYA DE RONDAYAS
bóna per trempàr riàyas
en torrons vi y cabál.
Un tóm amb'octáu.......................... un reàl.

TESTAMENT ORIGINAL
d'un porc mort devant Nadàl
ab sos llegats y damés
un tomet.............................. cuatre dotblés.

ENTREMES
d'en Llorens
mal casadis............................ A nòu dotbles.